

CHEMISCH WEEKBLAD.

Orgaan van de Nederlandsche Chemische Vereeniging.

ONDER REDACTIE VAN

Dr. L. TH. REICHER (Amsterdam) en Dr. W. P. JORISSEN (Helder).

Uitgever: D. B. CENTEN, Amsterdam.

Het auteursrecht van den inhoud van dit Blad wordt verzekerd volgens de Wet van 28 Juni 1881, Staatsblad No. 124.

Nr. 36. Amsterdam, 7 September 1907. 4^e Jaargang.

INHOUD: Dr. H. P. M. VAN DER HORN VAN DEN BOS, Het Genootschap „Concordia et Libertate” te Amsterdam (1748–1806). — Boekaankondigingen. — Nederlandsche Chemische Vereeniging. — Personalía, vacatures, industriele mededeelingen, enz. — Correspondentie.

Het Genootschap „Concordia et Libertate”

te Amsterdam, (1748–1806).

DOOR

H. P. M. VAN DER HORN VAN DEN BOS.

In de verhandelingen der Hollandsche Scheikundigen: J. R. DEIMAN, A. PAETS VAN TROOSTWIJK, N. BONDT, P. NIEUWLAND, A. LAUWERENBURG en G. VROLIK wordt herhaaldelijk gewag gemaakt van een Genootschap „*Concordia et Libertate*”, waarin zij voorlezingen hielden over verschillende wetenschappelijke onderwerpen. Langen tijd heb ik te vergeefs gezocht hoe dit Genootschap ingericht en waar het te Amsterdam gevestigd was, totdat ik door een artikeltje van den heer A. W. WEISMAN in de „Amsterdammer, Weekblad voor Nederland”, van 1904, n°. 1441, het spoor ontdekte.

Aangezien het beroemde zestal de uitkomsten van hunne studie en nasporingen in dit Genootschap publiceerde en dit alzoo in nauw verband staat met het leven dezer natuurkundigen, heb ik daarnaar een onderzoek ingesteld. Veel heb ik niet ontdekt, doch het weinige, wat ik daaromtrent in het gemeente-archief van Amsterdam vond, achtte ik toch de moeite waard om aan de vergetelheid te ontrukken. Ik deed zulks des te eêr, omdat dit Genootschap het eerste wetenschappelijk genootschap in Nederland is geweest. Alle andere toch, zooals: de Hollandsche Maatschappij van Wetenschappen te Haarlem (1752), het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen te Utrecht (1773), het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen te Middelburg (1765), het Provinciaal

Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant te 's Hertogenbosch (1836), het Bataviaasche Genootschap der Kunsten en Wetenschappen (1778), Teylers Genootschap te Haarlem (1778) zijn — zooals wij zien zullen — van jongeren datum dan het onderhavige. Met mijn schets hoop ik tevens eene bijdrage te leveren tot de ontwikkelingsgeschiedenis der wetenschappen in ons vaderland in het algemeen en tot die van Amsterdam in het bijzonder. Mijn bronnen zijn: Redevoering en feestzang ter gelegenheid der 25ten verjaaring des Genootschaps, onder de zinspreuk: „Concordia et Libertate”, uitgesproken te Amsterdam in den Ouden Doelen, den 26ten October 1773, Amsterdam bij JOH. SCHREUDER, 1773. Namen der bestuurders 1748—1772. Namen der leden 1748—1774. Een handschrift, naamlijst der leden, die redevoeringen hielden van 1769—1806. Een handschrift, naamlijst der leden, die zich verbinden redevoeringen te houden in 1808 en volgende jaren. Feestviering ter vijfstigsten verjaaring van het Genootschap onder zinspreuk: „Concordia et Libertate” te Amsterdam bij P. J. UYLENBROEK, 1798. Bovenvermelde bescheiden bevinden zich in het gemeente-archief van Amsterdam.

De Societeit, of het Genootschap, zooals de Hollandsche Scheikundigen haar bij herhaling noemen, is opgericht in 1748. Zij was gevestigd in een huis in de St. Luciensteeg, hoek Pijpenmarkt over het Burgerweeshuis, thans het gebouw van het „Nieuwsblad van Nederland”. In 1773 en 1798 heeft zij haar zilveren- en gouden feest op plechtige wijze gevierd. Later is zij de bekende Societeit „Bellevue en Concordia” geworden. Deze laatste heeft zich omstreeks 1880 van haar tuin: „Bellevue” ontdaan. Op dit terrein is eenigen tijd later „Maison Stroucken” gebouwd. De Societeit is onder den naam „Concordia” tot ongeveer 1890 blijven bestaan.

Wanneer die overplaatsing en naamsverwisseling heeft plaats gehad is mij niet bekend. Het staat echter vast, dat het Genootschap „Concordia et Libertate” in 1806 nog bestond. Dit blijkt uit de bovengemelde naamlijst van leden, die van 1769 tot 1806 redevoeringen hielden en uit het feit, dat J. R. DEIMAN in 1805 nog eene redevoering heeft gehouden over het „Kenvermogen van Waarheid, Schoonheid en Deugd volgens Kantiaansche begrippen”.

Ofschoon ik daaromtrent geen zekerheid heb, wil het mij toch voorkomen, dat het Genootschap na 1806 zich niet meer met de beoefening der wetenschap heeft bezig gehouden. Ik meen dit te mogen afleiden uit de omstandigheid, dat PAETS VAN TROOSTWIJK, die tot 1816 te Amsterdam metterwoon gevestigd bleef, na 1806 geen

enkele spreekbeurt meer heeft vervuld, terwijl hij toch een zeer werkzaam aandeel nam in de verrichtingen van het Koninklijk Instituut der Wetenschappen, waarvan hij terstond bij de oprichting in 1808 tot lid werd benoemd en tot zijn vertrek naar Nieuwersluis in 1816 tot de werkende leden bleef behooren.

Het Genootschap „Concordia et Libertate” is voortgesproten uit een zekere zinnebeeldige, Ridderlijke Maatschappij, welke met geheimhouding harer statuten en verrichtingen — „echter met geen lakenswaardige inzichten” — eerst in Engeland opgericht, in het jaar 1747 zich ook hier begon uit te breiden. De Oude Doelen was de plaats waar men bijeenkwam. Het doel der Maatschappij was aankweeken van gezelligheid en vriendschap onderling en beoefening van Kunsten en Wetenschappen, in ’t bijzonder der Wiskunde.

Lang heeft deze Maatschappij niet bestaan. In hetzelfde jaar harer oprichting is zij uiteen gespat, doordat — volgens H. G. OOSTERDIJK, de feestredenaar bij het vijftiwintigjarig bestaan — „een tuimelgeest „van verwarring zijn woede op haar had losgelaten, waardoor de leden „eerst door eendracht zoo nauw verknocht, nu door geweldige partij-„schappen jammerlijk verdeeld werden en de vrijheid of in dwang „verkeerde, of tot ongebondenheid misbruikt werd.” —

Op de puinhoopen verrees echter weldra een nieuw gebouw. Eenigen, waarschijnlijk de bezadigsten, van het nut eener wetenschappelijke vereeniging overtuigd, sloten zich bij elkander aan en zoo ontstond reeds in het begin van October 1748 een nieuw genootschap thans onder de zinspreuk: „Concordia et Libertate.” — De eerste bestuursleden waren: JAN BAPTIST VAN RENSELAAR, Praeses; ISAAC VIRULY en VOLKERT CHRISTOFFERS, Assessoren; EVERARD DUDOK, Bibliothecaris; JAN VAN MARKEL, Thesaurier en JOHANNES SCHREUDER, Secretaris. In de eerste jaren vergaderde men, evenals de oude Maatschappij, in den Ouden Doelen, in een vertrek het bovenste rondeel geheeten. Dit heeft geduurd tot omstreeks 1760. Sedert dat tijdstip is het gevestigd in het bovengemeld huis in de St. Luciensteeg. De reden waarom het Genootschap zich naar evengenoemd perceel verplaatste, moet gezocht worden in de omstandigheid, dat de eigenaar van den Ouden Doelen zijn zalen slechts met weerzin voor het Genootschap ontsloot. Intusschen moet men van die gehoorzaal in de St. Luciensteeg zich geen grootsch denkbeeld vormen. Integendeel, het was, naar de beschrijving van den feestredenaar van 1798, „een klein, bekrompen, laag van verdieping, gantsch benauwd en dus voor aemborstigen en min-welvarenden allernaangenaamst vertrek.” Commentaren zijn hier

overbodig. Onze voorvaderen waren op dit punt alzoo niet verwend en vreemd zouden zij opzien, als zij thans onze gehoorzalen in oogenschouw konden nemen. Toch hielden zij in dit naargeestig vertrek 's winters, en wel op de Dinsdagen van elke week, hunne wetenschappelijke bijeenkomsten. — Eerst na de viering van het vijftiengjarig bestaan is het gebouw inwendig vertimmerd. Hoe die gehoorzaal of spreekkamer, zooals de meergemelde feestredenaar haar noemt, er na de vertimmering zal hebben uitgezien, kan ik mij niet recht goed voorstellen. Waarschijnlijk is het oorspronkelijke vertrek een zoogenaamde „insteek” geweest, welke nog in menig ouderwetsche woning in Amsterdam wordt aangetroffen. Zulk een insteek ontstond door een tamelijk hoog vertrek, door het aanbrengen van een vloer ter halver hoogte, in tweeën te verdeelen. Werd die vloer weder weggebroken, dan werd de oorspronkelijke hoogte hersteld. Doch, hoe dit ook zij, na 1773 is de gehoorzaal hooger gemaakt, de oppervlakte bleef evenwel dezelfde. Dit laatste meen ik althans te moeten afleiden uit de omstandigheid dat men, om zitplaatsen te verkrijgen, nissen in de muren had uitgehouwen. Ook blijkt, dat de zaal voor groote vergaderingen als die, welke elk jaar bij den aanvang en bij het sluiten van de winterbijeenkomsten en bij feestvieringen gehouden werden, te klein was. Voor deze plechtigheden ging men weer naar den Ouden Doelen.

Waren de Dinsdagen in den winter aan de wetenschap, de overige dagen waren aan de gezelligheid gewijd, welke laatste nog verhoogd werd doordat men tweemaal 's jaars met elkander een vriendenmaaltijd aanrichtte.

Den 26 October 1773 is het vijftiengjarig bestaan op plechtige wijze gevierd. HERMANUS GERARDUS OOSTERDIJK hield daarbij eene redevoering, waarin de vrijheid hemelhoog werd geprezen en JEAN ROULLAUD dichtte voor die gelegenheid een feestzang.

Het vijftigjarig bestaan in 1798 werd eveneens op plechtige wijze herdacht. PH. HITZERIS THEMME hield daarbij, al weer in den Ouden Doelen, eene redevoering, waarin onder meer de lotgevallen van het Genootschap werden geschetst en waaraan ik menige bijzonderheid daarop betrekking hebbende, ontleende.

Na het vijftiengjarig bestaan bezat het Genootschap ook een kleine bibliotheek, waarin verschillende takken van wetenschap vertegenwoordigd waren. Deze bibliotheek is, evenals het reglement en de notulen van de gehouden vergaderingen, verloren geraakt. Gelukkig evenwel zijn de bovengemelde naamlijsten, de lijst van gehouden redevoeringen en de verslagen van de feestvieringen bewaard gebleven.

Bij gemis aan andere bescheiden, stellen deze documenten ons althans eenigermate in staat om een inzicht te krijgen in hetgeen het Genootschap presteerde en wie tot de leden behoorden.

De lijst van 1798 bevat 74 namen van leden te Amsterdam en 20 van leden buiten die stad woonachtig. Het zijn de navolgende:

P. BUCHERIUS BUNEL, Mr. G. TITSINGH, J. J. BREMER, N. VAN STAPHORST, H. RIJSEDAAL, J. MENEVEN, Prof. A. BONN, JER^o. DE BOSCH, J. v. D. LAAN, S. VAN NOOTEN Jz., J. N. VAN EYS, H. OGELWIT, R. ROULLAUD, J. H. HAGEMAN, Mr. C. VAN LENNEP, J. R. DEIMAN M. D., E. CRAEYVANGER, J. H. BAGMAN, Mr. J. KLINKHAMER, J. G. THIN VAN KEULEN, J. MESSCHERT VAN VOLLENHOVEN, D. VAN GESCHER, P. VAN WINTER NZN., Mr. D. HOOFT, Mr. J. WOLTERS VAN DE POLL, Mr. D. DEUTZ, Mr. JAC. WALRAVEN, Mr. P. C. NAHUY, PH. H. THEMME, M. D., J. C. VAN BERGEN, A. DE LANGE, W. DE REUS, Mr. RUTGER JAN SCHIMMELPENNING, P. SANDERUS, Mr. M. C. VAN HALL, Mr. J. L. FARJON, Mr. P. N. ARNTZENIUS, Mr. C. J. TEMMINCK, Mr. N. SINDERAM, A. PAETS VAN TROOSTWIJK, C. PLOOS VAN AMSTEL JCZ., J. F. HELMERS, J. G. DOORNIK, J. E. EVERWYN GLIMMER, Mr. A. VEREUL, D. L. OSKAMP M. D., C. J. BOISSEVAIN, A. J. ZUBLI, C. LOOTS, Mr. B. A. VAN HOUTEN, Mr. R. W. TADEMA, A. J. VAN SOELEN, G. BRENDER à BRANDIS, B. DE BOSCH, JERONZ., H. HANA, A. DE VRIES, J. CARP, Mr. R. H. ARNTZENIUS, R. VINKELES, G. DE BOSCH, Mr. P. A. BRUGMANS, Mr. D. J. VAN LENNEP, CLAUDE CROMMELIN, Mr. J. A. PARADIJS, Prof. G. VROLIK, J. BUYS, D. SWARTS M. D., Mr. R. CARP, D. DYLIUS, J. DE VRIES, A. R. FALK, J. BAKKER.

Leden buiten Amsterdam waren:

J. LUBLINK DE JONGE, M. OOSTER, M. HURTER, J. VERSCHUUR M. D., Mr. P. J. VAN LELYVELDT, O. C. F. HOFFMAN, Mr. C. VAN DER HOOP GIJSBZ., Prof. H. TOLLIUS, Mr. M. TEMMINCK, Mr. D. ZIMMERMAN, Mr. J. F. HOFFMANN, C. R. TH. KRAYENHOFF M. D., G. v. D. ZOO, M. C. TH. ELOUT, J. KANDELAAR, A. CALLENBURGH BAARTMANS, Mr. E. H. BEYNEN, Prof. J. M. KEMPER, E. E. BURGKLY GLIMMER, J. VAN HEEREN Jr. M. D.

Ten aanzien van de onderwerpen bepaal ik mij om niet te wijdloopig te worden tot die, welke door de Hollandsche Scheikundigen zijn behandeld.¹⁾

¹⁾ Enkele van de hierna te noemen redevoeringen vindt men in het Algemeen Magazijn van Wetenschap, Kunst en Smaak en in het Nieuwe Alg. Magazijn van Wetenschap, Kunst en Smaak. P. VAN HEMERT, Magazijn voor Critische Wijsbegeerte. Nieuwe Scheikundige Bibliotheek, 4 stukken, te Amsterd. bij de Wed. DOLL.

JOH. RUDOLPH DEIMAN.

- 2 Apr. 1776. Het nut der wijsbegeerte.
- 26 Nov. 1776. De opgeklaardheid en levendigheid van geest bij het sterven.
- 15 Apr. 1777. 't Vooroordeel.
- 3 Febr. 1778. De nadeelige invloed der vooroordeelen op de mensche-lijke kennis.
- 30 Mrt. 1779. De invloed der vooroordeelen op het zedelijk character en de zedelijke bedrijven der menschen.
- 17 Apr. 1781. Betoog dat niet zo zeer 't klimaat van een land oorzaak is van den bloei der Konsten en Wetenschappen als wel de zorg der overheden voor dezelve en het belang dat die daarin nemen.
- 13 Nov. 1781. De geneeskunde tegens eenige ongegronden bezwaaren verdedigt.
- 1 Jan. 1783. 2^e Verhandeling over hetzelfde.
- 11 Nov. 1783. Het overeenstemmende van het licht, vuur, electriciteit en magneetkracht.
- 9 Nov. 1784. Den oorsprong der Bergen.
- 14 Febr. 1786. Vervolg van het voorgaande.
- 2 Dec. 1788. Onderzoek over de noodzakelijkheid van de menschen-kennis voor den geneesheer.
- 3 Nov. 1789. Het Electricke vermogen van den beefrog.
- 15 Mrt. 1791. Dat de dierlijke dood en hetgeen daarmee gepaard gaat op verre na niet zo verschrikkelijk is als het zich aan onze ver-beeelding opdoet.
- 13 Oct. 1795. Het bestaan der onbezielde dieren.
- 18 Oct. 1796. Betoog dat de vrees voor de heerschende ziekten in de daad een middel is om de besmetting dezer ziekte te bevoor-deren en de ziekte zelve gevaarlijker te maken.
- 27 Dec. 1796. Onderzoek van de redenen waarom ten platten lande de menschen minder aan ziekten onderhevig zijn en langer le-ven dan in de steden.
- 21 Mrt. 1797. De invloed van de beschaving op de gezondheid, uit de nagelaten papieren van Prof. BONDT.
- 16 Oct. 1797. De voordeelen van den winter boven die van den zomer.
- 8 Jan. 1799. De verdiensten van LAVOISIER.
- 31 Dec. 1799. Onderzoek der onderscheiden krachten, die wij in de natuur ontmoeten, of in hoeverre deze onder algemeene grond-krachten kunnen gebracht worden of daarvan afgeleid worden.

- 28 Oct. 1800. Onderzoek of de levenskracht eene bijzondere kracht zij, afgescheiden van de algemeene grondkracht der stof.
- 20 Oct. 1801. Welke is de bestemming (volgens FICHTE) van den geleerde man? Welke die van den mensch in de maatschappij? Welke die van den mensch als individu beschouwd?
- 15 Nov. 1803. Onderzoek naar den aard en oorzaak der metaal- en steenklompen, die uit den dampkring vallen.
- 6 Dec. 1803. Vervolg van het vorige onderwerp. Naar de waarschijnlijkste gissingen worden dezelve in den dampkring geformeerd en vallen van daar op onze aarde.
- 26 Febr. 1805. Over het kenvermogen van waarheid, schoonheid en deugd volgens Kantiaansche grondbegrippen.

A. PAETS VAN TROOSTWIJK.

- 23 Nov. 1784. Natuurkundige Verhandeling over de Lugt.
- 21 Nov. 1786. De overeenkomst van den Blixem, 't Weerlicht en het Elmusvuur met de Electriciteit.
- 5 Dec. 1786. De wijze waarop de Electricke stof werkzaam is om de Blixem, 't Weerlicht en 't St. Elmusvuur voort te brengen.
- 21 Dec. 1786. De ontdekkingen in de Electriciteit, welke aanleiding gegeven hebben om de genoemde verhevelingen als electriche verschijnselen te leeren kennen.
- 8 Dec. 1789. De ontdekkingen die men zedert eenigen tijd omtrend het water gedaan heeft.
- 18 Jan. 1791. De oorzaak der dierlijke warmte.
- 24 Nov. 1795. De aloude geschiedenis der Scheikunde.
- 11 Nov. 1800. De verdiensten van den waarnemer en den proefnemer in de Natuurkunde.

Prof. G. VROLIK.

- 15 Jan. 1799. De overeenkomst tusschen de dieren en de planten.
- 24 Dec. 1799. De eenvormigheid der Natuur in het voortbrengen der plantengewassen.
- 3 Febr. 1801. Het verband der opgerichten gang van den mensch en de ontwikkeling van zijne natuurlijke en zedelijke vermogens.

Prof. N. BONDT.

- 15 Jan. 1793. De lotgevallen der Grieksche Geneeskunde tot op de 15^e eeuw.
- 11 Mrt. 1794. Over het metaal platella del pinto.

- 13 Dec. 1794. De oorzaken van het in het leven blijven der planten in den winter.
- 15 Dec. 1795. De meerdere ongezondheid in den omtrek der stad dan in de stad zelve.
- 29 Mrt. 1796. De omzichtigheid in het toepassen van de scheikunde op de geneeskunde.

Waarborgen ons de namen der leden, waaronder vele die nog heden een goeden klank hebben, dat het 't Genootschap met de beoefening der kunsten en wetenschappen ernst was, de behandelde onderwerpen getuigen van hunne veelzijdigheid en arbeidzaamheid. Bij het lezen hunner verhandelingen trof het mij herhaaldelijk met welk een liefde en toewijding zij de onderwerpen behandelden, met welk een klaarheid en degelijkheid zij hunne gedachten wisten uit te drukken en verstaanbaar wisten te maken. Die Hollandsche Scheikundigen hielden ook in het eerste en oudste wetenschappelijk genootschap in Nederland hun welverdienden roem staande.

's Hertogenbosch, 6 Juli 1907.

Boekaankondigingen.

Ueber die Beziehungen zwischen den inneren Kräften und Eigenschaften der Lösungen. Ein Beitrag zur Theorie homogener Systeme von GUSTAV TAMMANN, mit 26. Abbildungen. VII und 184 Seiten. Verlag von LEOPOLD Voss, Hamburg und Leipzig 1907.

Dit boek vormt de samenvatting der verhandelingen, die de schrijver vroeger in de Zeitschr. für physikal. Chemie (1893–1896) en in de Annalen der Physik und Chemie (1900) heeft gepubliceerd. Het zwaartepunt valt op de behandeling van die eigenschappen der oplossingen, die de theorie der verdunde oplossingen niet behandelt. Het werkje bevat ook een aantal onderzoeken, die tot dusverre niet gepubliceerd waren. E. C.

JOHANN BAPTIST VAN HELMONT. Ein Beitrag zur Geschichte der Naturwissenschaften, von FRANZ STRUNTZ, 66 Seiten. Leipzig und Wien FRANZ DEUTICKE, 1907.

De toenemende belangstelling, waarin de geschiedenis der Natuurwetenschap zich in de laatste jaren mag verheugen, blijkt ook door de uitgave van dit werkje. Overweegt men, dat de Jatrochemie ten tijde van VAN HELMONT haar hoogtepunt bereikte, doordien hij haar een meer wetenschappelijke richting gaf dan PARACELsus en diens aanhangers, dan is belangstelling voor dit boekje alleszins gerechtvaardigd. De hoofdstukken, die achtereenvolgens

worden behandeld, zijn: 1. Biographisches. 2. Allgemeine Grundlagen von VAN HELMONT's Chemie und Medizin. 3. VAN HELMONT als Chemiker. 4. Ueber VAN HELMONT's Psychologie. 5. Anhang.

Waarom de schrijver vaak over HELMONT in plaats van over VAN HELMONT spreekt, is niet duidelijk. E. C.

* *

FRANZ NEUMANN und sein Wirken als Forscher und Lehrer, von A. WANGERIN, mit einer Textfigur und einem Bildnis NEUMANN's in Heliogravure. Heft 19 van de Serie „die Wissenschaft“. Braunschweig, 1907, FRIEDRICH VIEWEG und SOHN.

De door NEUMANN ontdekte wet, die in de thermochemie een belangrijke rol speelt, is iederen chemicus bekend. Minder bekend is den meesten wel zijn levensloop, die hier uitvoerig wordt geschetst. Het werkje behandelt verder zijn wetenschappelijken arbeid, die niet slechts op physisch gebied ligt (warmte-, optiek- en elasticiteitstheorie, elektro-dynamica) doch ook op dat der mineralogie en mathesis.

De schrijver heeft tal van nieuwe bronnen geraadpleegd en daardoor een zeer volledig en lezenswaard geheel geleverd. E. C.

* *

Die Technische Ausnutzung des atmosphärischen Stickstoffes, mit 69 Abbildungen von EDUARD DONATH und KARL FRENZEL. V und 250 Seiten. Leipzig und Wien, FRANZ DEUTICKE.

De groote beteekenis van het „stikstofvraagstuk“ is algemeen bekend. Het probleem wordt in dit boek van alle zijden bekeken, niet slechts van de chemische, maar ook van de historische en oeconomische. Uitvoerige citaten openen den lezer de mogelijkheid de oorspronkelijke literatuur gemakkelijk terug te vinden. Ook aan de physisch-chemische zijde is de noodige aandacht gewijd. Voor ieder, die zich op dit gebied wenscht te oriënteeren, is het boek een uitnemende leidraad. E. C.

* *

Kurzes Lehrbuch der analytischen Chemie in zwei Bänden. 1. Band. Qualitative Analyse, von F. P. TREADWELL, mit 24 Abbildungen und einer Spectraltafel. Fünfte, vermehrte und verbesserte Auflage. XIII und 458 Seiten. Leipzig und Wien, FRANZ DEUTICKE.

Dat thans reeds, binnen 9 jaren na 't verschijnen der eerste uitgave, de vijfde druk van dit boek het licht ziet, zal niemand verwonderen, die de voordeelen kent, die het aanbiedt. Wij hebben hier een werk, dat als geheel up to date moet worden beschouwd. Niet slechts worden in een algemeen gedeelte de nieuwe theorieën, voor zoover zij voor de quantitatieve analyse van belang zijn, kort en duidelijk geresumeerd, maar ook de nieuwste methoden van onderzoek worden, voor zoover zij bruikbaar zijn, behandeld.

Of het veelvuldig gebruik van anorganische structuurformules aanbeveling verdient, zouden wij niet durven beweren. E. C.

Nederlandsche Chemische Vereeniging.

Aangenomen als Leden:

J. E. BOSZ, Raamgracht 6, Amsterdam.

J. TH. HENRARD, Apotheke, Brugstraat 13, Groningen.

Adresveranderingen:

A. VAN MEERTEN, Willem Barendzstraat 62, Utrecht.

Dr. N. H. COHEN, Laboratorium van het Koloniaal Museum, Utrecht.

A. RUYSS, scheik. ing., Koornmarkt 74, Delft.

D. J. HISSINK, *Secretaris*, Wageningen.

Personalia, vacatures, industriële mededeelingen, enz.

Dr. L. VAN ITALLIE, benoemd hoogleeraar in de artseneijbereidkunde en de vergiftleer te Leiden, zal op 25 September zijn ambt aanvaarden met het uitspreken eener rede in de aula aldaar.

* *

Tot leeraar in de natuurkundige vakken aan de H.B.S. te Enkhuizen is benoemd de Heer A. D. DONK, chem. doct. te Leiden.

* *

Bij Kon. Besl. is, met ingang van 1 September, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend aan Dr. W. VAN DAM, te Wageningen, als leeraar aan de Rijks-hoogere land-, tuin- en boschbouwschool aldaar, tevens belast met het leiden van een deel der practische oefeningen in het scheikundig laboratorium en in het suikerlaboratorium.

* *

Door den Minister van Binnenlandsche Zaken is de gedane benoeming van den Heer R. VERSCHUUR, technoloog te Arnhem, tot assistent in de analytische scheikunde aan de Technische Hoogeschool, op diens verzoek, ingetrokken.

Correspondentie.

t. B. te H. „De scheikunde in dienst der gemeenten” is niet een artikel van BAKHUIS ROOZEBOOM, maar van LOBRY DE BRUYN en is te vinden in het „Algemeen Handelsblad” van 3 Mei 1902.

Op uw tweede vraag is het moeilijk een antwoord te geven. Ons dunkt, dat de door U bedoelde leerling eener H.B.S. het vak zijner keuze moet volgen, indien hij meent over voldoende energie te beschikken, om tegen eventueele teleurstellingen opgewassen te zijn. Waarom zou hij zijn weg niet vinden, evenals zoo vele anderen?

* *

 Het adres der redactie is tot en met 18 September uitsluitend 3 Stationstraat, Helder, daarna tot nadere aankondiging uitsluitend 44 Groeneburgwal, Amsterdam.

* *

 Men wordt beleefd verzocht mededeelingen betreffende het niet-ontvangen van afleveringen en andere zaken, welke betrekking hebben op de administratie van dit Weekblad (bijv. adresveranderingen), niet te willen richten tot de redactie, maar tot den uitgever, den Heer D. B. CENTEN, 115 O. Z. Voorburgwal, Amsterdam.